

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Jana Passera a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce **P.G.A. Elektro s. r. o.,** se sídlem Milotice nad Bečvou 96, zastoupeného Mgr. Petrem Sikorou, advokátem v Praze, Fügnerovo nám. 1808/3, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství v Ostravě**, Na Jízdárně 3, Ostrava, v řízení o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 4. 2008, čj. 2605/08-1202-807662, čj. 2608/08-1202-807662 a čj. 2536/08-1202-807662 a ze dne 22. 5. 2008, čj. 2537/08-1301-800439 v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 2. 2009, čj. 22 Ca 174/2008 - 50,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce nemá **právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Finanční úřad v Hranicích dodatečným platebním výměrem ze dne 29. 11. 2007 čj 76758/07/394922/4463, platebním výměrem ze dne 29. 11. 2007 čj. 76748/07/394922/4463, dodatečným platebním výměrem ze dne 29. 11. 2007 čj. 76754/07/394922/4463 a platebním výměrem ze dne 29. 11. 2007 čj. 76735/07/394922/4463 žalobci dodatečně vyměřil daň z příjmů právnických osob za rok 2005 v částce 1 141 920 Kč, vyměřil daň z příjmů právnických osob za rok 2006 v částce 578 400 Kč, dodatečně vyměřil daň z příjmů právnických osob za rok 2004 ve výši 1 137 360 Kč a vyměřil nadměrný odpočet ve výši 96Kč u daně z přidané hodnoty za červen 2007 odchylně od nadměrného odpočtu ve výši 2 280 563 Kč uvedeného v daňovém přiznání.

Rozhodnutími Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 28. 4. 2008 čj. 2605/08-1202-807662, čj. 2608/08-1202-807662 a čj. 2536/08-1202-807662 a ze dne 22. 5. 2008 čj. 2537/08-1301-800439 byla odvolání žalobce proti prvostupňovým rozhodnutím zamítnuta.

Žalobami doručenými Krajskému soudu v Ostravě dne 30. 6. 2008, které byly původně vedeny pod sp. zn. 22 Ca 174/2008, 22 Ca 175/2008, 22 Ca 176/2008 a 22 Ca 177/2008 (věci byly následně spojeny usnesením ze dne 9. 10. 2008 čj. 22 Ca 174/2008 - 25 ke společnému projednání s tím, že nadále byly vedeny pod sp. zn. 22 Ca 174/2008) se žalobce (dále též stěžovatel) domáhal zrušení výše uvedených rozhodnutí žalovaného a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Základní žalobní námitkou učinil tvrzení, že nelze ověřit pravost a obsah protokolů vyhotovených v rámci vytýkacího řízení (zejména protokolu ze dne 28. 11. 2007, při kterém měl být daňový subjekt seznámen s výsledky vytýkacího řízení), neboť protokoly postrádají podpisy na všech stranách. Konstatoval, že obsah protokolů není v souladu s informacemi, které má daňový subjekt k dispozici a není zřejmé, zda je nesoulad způsoben pochybením při soupisu prováděných důkazů nebo záměrnou manipulací s obsahem spisu. Tím byla porušena zásada správního řízení, která ukládá správním orgánům povinnost vycházet z nesporně zjištěného skutkového stavu.

Rozsudkem ze dne 29. 10. 2008 čj. 22 Ca 174/2008 - 31 Krajský soud v Ostravě žaloby zamítl a o nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo. V odůvodnění rozsudku odkázal na znění ustanovení § 12 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZSDP), zdůraznil, že protokol o ústním jednání je veřejnou listinou, u které platí presumpce správnosti, konstatoval, že žalobci byl vydán opis protokolu a nic mu tak nebránilo, aby již v odvolacím řízení tvrdil a prokázal případný nesoulad mezi jeho obsahem a skutečností.

Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2008 čj. 22 Ca 174/2008 - 31 podal žalobce v zákonné lhůtě dne 8. 12. 2008 kasační stížnost (která byla krajskému soudu doručena dne 12. 12. 2008), která obsahově koresponduje tomu, co bylo předtím namítáno v podaných žalobách. Nadále setrval na stanovisku, že z ustanovení § 12 ZSDP lze dovodit argumenty na podporu jeho námitek. Namítal, že argumentace povahou veřejné listiny je namístě pouze tehdy, pokud je obsah veřejné listiny prokazatelný a běžnými technických prostředky je vyloučena možnost jeho dodatečné změny. Tak tomu není, pokud je obsah veřejné listiny prokazatelný a běžnými technickými prostředky je vyloučena možnost jeho dodatečné změny. Pokud lze změny obsahu dosáhnout prostou výměnou volných listů, je dle žalobce prokazatelnost obsahu zpochybněna.

Spolu s kasační stížností nebyl zaplacen soudní poplatek. Výzvou ze dne 22. 10. 2008 vyzval soud žalobce k zaplacení soudního poplatku z podané kasační stížnosti v částce 3000 Kč ve lhůtě 10 dnů ode dne doručení výzvy. Výzva byla zaslána na adresu advokátní kanceláře zástupce žalobce, který ji osobně převzal dne 5. 1. 2009. Ve stanovené lhůtě nebyl soudní poplatek z podané kasační stížnosti uhrazen.

Usnesením ze dne 19. 2. 2009 čj. 22 Ca 174/2008 - 50 Krajský soud v Ostravě řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku ze dne 29. 10. 2008 zastavil a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Konstatoval, že v souladu s ustanovením § 2 odst. 2 písm.b), § 4 odst. 1 písm.d) a § 7 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o soudních poplatcích) vzniká žalobci při podání kasační stížnosti povinnost zaplatit soudní poplatek, který je splatný při podání kasační stížnosti. Protože žalobce při podání kasační stížnosti poplatek nezaplatil, byl vyzván k jeho zaplacení ve stanovené lhůtě, která marně uplynula dne 15. 1. 2009, aniž by žalobce soudní poplatek zaplatil. Usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti bylo doručeno zástupci žalobce dne 26. 2. 2009, téhož dne rovněž žalovanému a nabylo tak právní moci.

Dne 6. 3. 2009 podal žalobce prostřednictvím svého zástupce odvolání proti usnesení krajského soudu ze dne 19. 2. 2009 a uvedl, že vzhledem k tomu, že v mezidobí došlo dne 6. 3. 2009 k uhrazení soudního poplatku, navrhuje, aby bylo usnesení ze dne 19. 2. 2009 zrušeno. K podání připojil kopii oznámení o zadání příkazu k úhradě, ze kterého vyplývá, že dne 6. 3. 2009 byl zadán příkaz k úhradě částky 3000 Kč..

Poté, kdy byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu, byl žalobce usnesením ze dne 16. 4. 2009 čj. 8 Afs 17/2009 - 63 vyzván, aby upřesnil, za jaký právní úkon má být považováno jeho podání ze dne 6. 3. 2009 označené jako odvolání proti usnesení o zastavení řízení. K tomu žalobce dne 18. 5. 2009 sdělil, že podání ze dne 6. 3. 2009 označené jako odvolání má být považováno za kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 2. 2009. Kasační stížnost byla podána z důvodu dle ustanovení § 103 odst. 1 písm.b) zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního ve znění pozdějších předpisů (dále jen s. ř. s.), protože skutková podstata, ze které soud vycházel, nemá oporu ve spise. Namítal, že neodpovídá skutečnosti, že byl řádně vyzván k zaplacení soudního poplatku, protože výzva k zaplacení soudního poplatku nebyla nikdy doručena přímo žalobci. Jde o výzvu ke splnění povinnosti účastníka řízení, kterou má splnit přímo tento účastník a nikoli další subjekty, např. jeho právní zástupce. Bylo proto namístě, aby soud vyzval k zaplacení soudního poplatku přímo účastníka – poplatníka, jemuž povinnost vznikla a kterého přímo zavazuje. Žalobce však k zaplacení soudního poplatku vyzván nebyl a tento zaplatil bez zbytečného odkladu po vydání napadeného rozhodnutí (míněno usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu a kasační stížnost neshledal důvodnou. Nejprve je třeba konstatovat, že ačkoli žalobce v kasační stížnosti zmiňuje naplnění stížního důvodu dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., z obsahu soudního spisu je nepochybné, že vytýká kasační stížností napadenému usnesení o zastavení řízení jeho nezákonnost dle ustanovení § 103 odst. 1 písm.e) s. ř. s. spočívající v nesplnění podmínek pro jeho vydání.

Jedinou námitkou, kterou žalobce v kasační stížnosti uplatnil, je námitka týkající se doručování výzvy k dodatečnému zaplacení soudního poplatku za situace, kdy poplatek nebyl zaplacen spolu s podáním kasační stížnosti. Tato námitka není důvodná. Bylo třeba posoudit, zda je třeba, aby výzva k zaplacení soudního poplatku byla vedle právního zástupce doručována rovněž „přímo“ účastníku řízení.

Nejvyšší správní soud se v minulosti v řadě svých rozhodnutí zabýval tím, zda je třeba výzvu k zaplacení soudního poplatku zasílat vedle právního zástupce účastníka řízení též

účastníku samotnému, pokud je v řízení zastoupen. V rozsudcích rozšířeného senátu ze dne 22. 7. 2005 čj. 3 As 55/2004 - 52 a 2 Afs 187/2004 - 69 dospěl k závěru, že „*povinnost zaplatit soudní poplatek plyne z procesního postavení účastníka řízení, který činí úkon poplatku podléhající. Zaplacení soudního poplatku ovšem není úkonem, který má osobně vykonat účastník řízení; je-li účastník řízení zastoupen, výzva k zaplacení soudního poplatku se proto doručuje podle § 42 odst. 2 s. ř. s. pouze jeho zástupci. Za stávající úpravy správního soudnictví není tímto postupem omezen přístup k soudu*“. Citovanými rozhodnutími došlo k odklonu od dosud zastávaného právního názoru, podle kterého zaplacení soudního poplatku je úkonem, který má osobně vykonat stěžovatel, neboť povinnost zaplatit poplatek z kasační stížnosti zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích stanoví tomu, kdo kasační stížnost podává (např. 1 As 25/2004-54, který vycházel z obdobné judikatury Ústavního soudu k této otázce – např. II. ÚS 118/2002, II. ÚS 377/2000).

Nejvyšší správní soud v rozhodnutích rozšířeného senátu zdůraznil, že došlo ke změně rozhodné právní úpravy. Ode dne 1. 1. 2003 (tedy od účinnosti s. ř. s.) došlo k novelizaci zákona č. 549/1991 Sb.; mimo jiné i ustanovení § 9 odst. 7 tohoto zákona. Podle tohoto ustanovení soud, který vydal usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku, toto usnesení zruší, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci, a v ostatních věcech nejpozději do konce lhůty k odvolání proti tomuto usnesení. I ve správním soudnictví je tedy možné zaplatit soudní poplatek dodatečně. Stejně tak i Ústavní soud v usnesení ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02, situaci, kdy soud ve správním soudnictví zaslal výzvu k zaplacení soudního poplatku pouze zástupci žalobce, hodnotil jako správné posouzení zastupitelného jednání při úhradě soudního poplatku.

Nejvyšší správní soud dále konstatoval, že placení soudního poplatku není úkonem, který by musel vykonat účastník osobně, nýbrž že se jedná o úkon, který může vykonat jeho zástupce. Z žádného ustanovení zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích neplyne povinnost poplatníka osobně zaplatit soudní poplatek. Jde proto o zastupitelné jednání a nedostatek osobního prvku jednajícího nezpůsobuje neplatnost či neúčinnost tohoto jednání. Účinky doručení usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek nastávají u zastoupeného účastníka proto doručením tohoto usnesení jeho zástupci. Zaplacení soudního poplatku tedy není tzv. jednáním nezastupitelným, které je charakteristické svým osobním prvkem, který se upíná právě a jen na osobu jednajícího, a to tak, že jiná osoba, odlišná od konkrétního účastníka řízení, nemůže, právě proto, že je charakterizován osobou jednajícího, takový úkon vykonat. I když povinnost zaplatit soudní poplatek stíhá účastníka, neznamená to zároveň, že jej také musí osobně zaplatit. Při posouzení zaplacení soudního poplatku jako úkonu, který má za povinnost vykonat účastník řízení osobně, by úhrada jinou osobou znamenala, že poplatník soudní poplatek řádně nezaplatil, jiné osobě (zástupci) by musel být podle § 10 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb. vrácen a účastník řízení by musel být vyzván k osobní úhradě pod hrozbou zastavení řízení, což je nepochybně absurdní.

Doručením výzvy k zaplacení soudního poplatku rovněž nedochází k omezení přístupu k soudu, neboť existuje možnost zohlednit dodatečné zaplacení soudního poplatku účastníkem a v řízení pokračovat. Je zde totiž možnost účastníka i v případě, kdy ani na výzvu soudu soudní poplatek nezaplatí a soud v důsledku toho rozhodne o zastavení

řízení pro nezaplacení soudního poplatku, tento důsledek zvrátit svojí dodatečnou aktivitou (dodatečným zaplacením soudního poplatku) do nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení. Rozhodnutí soudu ve věci správního soudnictví nabývá právní moci (§ 54 odst. 5 a § 55 odst. 5 s. ř. s.) dnem, kdy bylo doručeno účastníkům, a to uplynutím posledního okamžiku tohoto dne. Účastník zaplatí soudní poplatek dříve, než usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku nabylo právní moci (§ 9 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, i tehdy, učiní-li tak v den, kdy usnesení nabylo právní moci. Okamžik zaplacení je však určen teprve znehodnocením (obliterací) kolkové známky soudem, i kdyby podání obsahující kolkové známky bylo držiteli poštovní licence předáno včas (viz. rozsudek NSS ze dne 17. 4. 2008, čj. 5 Afs 1/2007 - 172).

Zbývá doplnit, že Ústavní soud nálezem Pl. ÚS 2/07 ze dne 13. 11. 2007 zamítl ústavní stížnost stěžovatele proti rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005 čj. 3 As 55/2004 - 52. Ústavní soud, obdobně jako předtím Nejvyšší správní soud zdůraznil podstatnou změnu, ke které došlo s účinností od 1.1.2003 přijetím zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního. Konstatoval, že nosným důvodem nálezu sp. zn. IV. ÚS 238/99, stejně jako všech dalších na něj navazujících vyhovujících nálezů (vztahujících se k předcházející právní úpravě) bylo, že proti rozhodnutí o zastavení řízení, které bylo důsledkem nezaplacení soudního poplatku, nebylo možné v rámci tehdejší úpravy správního soudnictví podat žádný opravný prostředek a podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v tehdy platném znění, nebyl-li poplatek za řízení zaplacen účastníkem řízení ani na výzvu soudu ve lhůtě, kterou mu určil, bylo řízení po marném uplynutí lhůty soudem zastaveno. Podstata problému spočívala v celkové koncepci správního soudnictví, která neumožňovala zohlednit dodatečné uhrazení poplatku a v řízení pokračovat. Oproti předcházející právní úpravě, kdy bylo možno poplatek ze správní žaloby dodatečně zaplatit jen ve lhůtě stanovené soudem ve výzvě, se podle názoru Ústavního soudu výzvou stanovená lhůta fakticky prodlužuje ještě o dobu, kterou bude správnímu soudu trvat vydání usnesení, resp. jeho doručení, což není dle přesvědčení Ústavního soudu doba zanedbatelná.

Lze tedy shrnout, že po 1. 1. 2003 jak podle judikatury správních soudů, tak také z pohledu Ústavního soudu, je v souladu se zákonem (a rovněž i ústavně konformní) praxe správních soudů doručovat výzvu k zaplacení soudního poplatku pouze zástupci účastníka řízení. Zaplacení soudního poplatku je zastupitelné jednání, při němž nedostatek osobní aktivity účastníka řízení nezpůsobuje neplatnost nebo neúčinnost takového úkonu, neboť jeho podstatou je, aby soudní poplatek byl zaplacen. Nejedná se proto o úkon, který by účastník řízení musel vykonat osobně (§ 42 odst. 2 s. ř. s.), naopak jde o typický úkon, který za účastníka řízení může vykonat jeho zástupce. Účinky doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku proto nastávají u zastoupeného účastníka řízení doručením jeho zástupci. Krajský soud v Ostravě proto postupoval správně, pokud výzvu k zaplacení soudního poplatku z kasační stížnosti ze dne 22. 12. 2008 adresoval zástupci žalobce a nikoli přímo žalobci. Jestliže soudní poplatek nebyl zaplacen ve lhůtě stanovené ve výzvě, byly splněny podmínky pro vydání usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti. Na tomto závěru ničeho nemění ani skutečnost, že následně došlo k uhrazení soudního poplatku, příkaz k úhradě byl zadán dne 6. 3. 2009 (kdy došlo k připsání poplatku na účet soudu není ze spisu zřejmé, pojmově však k tomu nemohlo dojít před tímto datem). Protože došlo k jeho zaplacení až poté, kdy usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti

nabylo právní moci (stalo se tak dne 26. 2. 2009), nelze dospět k závěru, že kasační stížností napadené usnesení ze dne 19. 2. 2009 čj. 22 Ca 174/2008 - 50 je rozhodnutím nezákonným.

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného zhodnotil stížní námitku jako nedůvodnou. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž by musel přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch, žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 26. února 2010

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu